

STRATEGICKÝ PLÁN SPOLEČNÉ ZEMĚDĚLSKÉ POLITIKY 2023–2027

SYSTEM PODMÍNĚNOSTI OD ROKU 2023

Standardy dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (DZES)

Povinné požadavky na hospodaření (PPH)

- **STANDARDY DOBRÉHO ZEMĚDĚLSKÉHO STAVU PŮDY**
 - 1. ZACHOVÁNÍ POMĚRU TRVALÝCH TRAVNÍCH POROSTŮ K ZEMĚDĚLSKÉ PLOŠE
 - 2. OCHRANA MOKŘADŮ A RAŠELINIŠŤ
 - 3. ZÁKAZ VYPALOVÁNÍ STRNIŠŤ NA ORNÉ PŮDĚ
 - 4. ZŘÍZENÍ OCHRANNÝCH PÁSŮ PODÉL VODNÍCH TOKŮ
 - 5. OBHOSPODAŘOVÁNÍ PŮDY ZPŮSOBEM, KTERÝ SNIŽUJE RIZIKO DEGRADACE PŮDY A EROZE, VČETNĚ ZOHLEDNĚNÍ SKLONU SVAHU
 - 6. MINIMÁLNÍ POKRYV PŮDY PRO ZAMEZENÍ VZNIKU HOLÉ PŮDY V NEJCITLIVĚJŠÍCH OBDOBÍCH
 - 7. STŘÍDÁNÍ PLODIN NA ORNÉ PŮDĚ
 - 8. MINIMÁLNÍ PODÍL VÝMĚRY ZEMĚDĚLSKÉHO PODNIKU VYHRAZENÝ PRO NEPRODUKČNÍ PLOCHY, ZACHOVÁNÍ KRAJINNÝCH PRVKŮ, ZÁKAZ OŘEZU KEŘŮ A STROMŮ V OBDOBÍ HNÍZDĚNÍ A ODCHOVU MLÁĐAT
 - 9. ZÁKAZ PŘEMĚNY NEBO ORBY TRVALÝCH TRAVNÍCH POROSTŮ OZNAČENÝCH JAKO ENVIRONMENTÁLNĚ CITLIVÉ OBLASTI S TRVALÝMI TRAVNÍMI POROSTY V LOKALITÁCH SÍTĚ NATURA 2000

V návaznosti na předchozí systém podmíněnosti realizovaný do roku 2022 se dle nového systému podmíněnosti **plné čerpání podpory SZP váže na to, že zemědělci dodržují základní podmínky** v oblasti životního prostředí, změny klimatu, veřejného zdraví, zdraví rostlin a dobrých životních podmínek zvířat.

Základní podmínky ve zjednodušené podobě zahrnují seznam povinných požadavků na hospodaření (PPH) a standardy pro dobrý zemědělský a environmentální stav půdy (DZES).

Uvedené základní podmínky by měly lépe zohledňovat výzvy v oblasti životního prostředí a klimatu, novou strukturu environmentálních prvků SZP a zajistit tak vyšší úroveň ambicí v oblasti ochrany životního prostředí a klimatu stanovenou ve sdělení Evropské komise s názvem „Budoucnost potravinářství a zemědělství“.

Spolufinancováno
Evropskou unií

DZES I Zachování poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše

Standard přebírá podmínky greeningu - Zachování stávajících trvalých travních porostů (§ 10 nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů).

Stanoven je výčet environmentálně citlivých ploch, kde platí zákaz změny kultury trvalý travní porost:

- v 1. a 2. zóně chráněných krajinných oblastí a na území národních parků,
- v národních přírodních památkách, národních přírodních rezervacích, přírodních rezervacích a přírodních památkách, které se nenacházejí v oblastech NATURA 2000, ve vzdálenosti do 12 m od vodního útvaru,
- jako silně erozně ohrožené,
- jako podmáčené a rašelinné louky,
- ve 3. aplikačním pásmu nitratově zranitelných oblastí.

Cílem je: ochrana trvalých travních porostů. Na národní úrovni je požadováno zachování poměru trvalých travních porostů k zemědělské ploše ve srovnání s poměrem v referenčním roce 2018. Maximální snížení poměru může činit pouze 5 % ve srovnání s referenčním rokem.

DZES 2 Ochrana mokřadů a rašelinišť

Podmínky standardu budou účinné až od roku 2025. Přípravuje se mapový podklad vymezení půd bohatých na uhlík a ploch mokřadů a rašelinišť.

Cílem je: ochrana půd bohatých na uhlík a tím zmírnění dopadů změny klimatu.

DZES 3 Zákaz vypalování strnišť na orné půdě

Podmínky standardu navazují na současné podmínky standardu DZES 6a.

Cílem je: ponechání rostlinných zbytků pro zapravení do půdy, které představuje základní krok pro zachování organických složek v půdě.

DZES 4 Zřízení ochranných pásem podél vodních toků

Podmínky standardu přebírají současné podmínky DZES I Zřízení ochranných pásem podél vodních toků.

Standard navazuje na základní definice ochranných pásem pro nitratově zranitelné oblasti stanovené národním právním rámcem pro nitratovou směrnici.

Cílem je: zajištění minimální ochrany vodních toků před znečištěním povrchovým smyvem hnojiv, pesticidů nebo jejich reziduí. Podmínka standardu se týká útvarů povrchových vod, které se nachází uvnitř vymezených nitrátově zranitelných oblastí i mimo ně.

🌿 DZES 5 Obhospodařování půdy způsobem, který snižuje riziko degradace půdy a eroze, včetně zohlednění sklonu svahu

Podmínky standardu navazují na současné podmínky pro omezení projevů eroze stanovené v rámci standardu DZES 5 - Minimální úroveň obhospodařování půdy odrážející specifické místní podmínky k omezování eroze.

NOVÉ - Od roku 2024 bude sladěno kritérium míry smyvu s protierozní vyhláškou (vyhláška č. 240/2021 Sb., o ochraně zemědělské půdy před erozí, ve znění pozdějších předpisů). To bude představovat rozšíření výměry orné půdy, na kterou se budou vztahovat podmínky tohoto standardu k omezení erozních vlivů.

Přechodné období se předpokládá za účelem přizpůsobení zemědělců a jejich osevních postupů.

Cílem je: omezení projevů eroze, které je podpořeno stanovením specifických podmínek pro pěstování plodin s erozně nízkou nebo střední ochranou funkcí a stanovením povinnosti použití půdoochranných technologií při pěstování těchto plodin na plochách erozně ohrožené půdy.

🌿 DZES 6 Minimální pokryv půdy pro zamezení vzniku holé půdy v nejcitlivějších obdobích

Podmínky standardu navazují na podmínky současného standardu DZES 4.

NOVÉ – Podmínky standardu nově bez zohlednění sklonitosti (4°) tzn. pro veškerou ornou půdu s rozšířením na trvalé kultury (vinice, sady) a úhor budou platit od podzimu 2023.

Podmínka standardu - postup zapravení organické hmoty orbou je stále v řešení s Evropskou komisí.

Cílem je: zajištění pokryvu nebo zapravení organické hmoty ve stanovené dávce do půdy a tím omezení riziko ztrát ornice a půdních živin.

🌿 DZES 7 Střídání plodin na orné půdě

Podmínky standardu jsou stále v řešení s Evropskou komisí.

NOVÉ – Nově navržený standard ukládá povinnost střídání hlavní plodiny alespoň na 40 % výměry orné půdy podniku. Na 100 % výměry orné půdy podniku pak musí být, po ukončení 3 let po sobě jdoucích, pěstována odlišná hlavní plodina.

Výjimku z podmínek mají podniky do 10 ha orné půdy, zemědělci hospodařící v ekologickém zemědělství a podniky, u nichž více než 75 % plochy orné půdy tvoří trávy, jiné bylinné píce nebo luskoviny, nebo půda ponechaná ladem, nebo jsou na ní tyto způsoby využití kombinovány.

Podmínky pro **omezení plochy jedné plodiny na 30 ha** tento standard přebírá ze současných podmínek standardu DZES 5g.

NOVÉ – Nová úprava **již od roku 2023** omezuje plochu jedné plodiny na **silně erozně ohrožené ploše do 10 ha**, pokud tato plocha není nerozdělena ochranným pásem, plochou jiné plodiny, nebo úhorem. Podmínka se nevztahuje na DPB s travami a leguminózami.

Cílem je: omezení pěstování stejné plodiny, které má pozitivní vliv na bilanci organických látek v půdě vzhledem k rozlišným požadavkům plodin na hnojení a vlivům plodin v osevním postupu. V případě zařazení prospěšných rostlin (leguminózy, tráva, jetelotrávy, luskovinoobilní směsky) dochází ke zlepšení stavu utužení půdy a ke zlepšení vláhové bilance půdy. Současně dochází k omezení šíření chorob.

- **DZES 8** Minimální podíl z výměry zemědělského podniku vyhrazený pro neprodukční plochy, zachování krajinných prvků a zákaz ořezu keřů a stromů v období hnízdění a odchovu ptáků

Pro splnění podmínek standardu DZES 8 přibude **NOVÁ PODMÍNKA**. Bude nutné **vyčlenit minimální podíl neprodukčních ploch ze zemědělských kultur standardní orná půda, úhor a trávy na orné půdě**.

Pro vyhrazení minimálního podílu neprodukčních ploch je možné vybrat ze 2 možností:

- Nejméně 4 % zastoupené krajinnými prvky, úhorem s porostem a ochrannými pásy nebo
- Nejméně 7 %, včetně plochy meziplodiny nebo plochy plodin vážící dusík, pěstované bez použití přípravků na ochranu rostlin, přičemž minimálně 3 % z toho tvoří neprodukční plochy, jako jsou krajinné prvky, úhor s porostem a ochranné pásy.

Pozn.: V závislosti na zvolené variantě si zemědělec může zvolit variantu plnění Celofaremní ekoplatby pro neprodukční plochy, která navazuje na základní podmínky standardu.

Výjimku z podmínek mají podniky do 10 ha orné půdy a podniky, u nichž více než 75 % plochy orné půdy tvoří trávy, jiné bylinné píce nebo luskoviny, nebo půda ponechaná ladem, nebo jsou na ní tyto způsoby využití kombinovány.

Podmínky standardu dále přebírají podmínky současného standardu DZES 7 Zachování a nepoškození veškerých krajinných prvků, včetně zákazu ořezu živých plotů a stromů v období hnízdění a odchovu mláďat.

Nesmí tedy dojít

- k poškození krajinných prvků dle nařízení vlády č. 307/2014 Sb. nebo jakýchkoli jiných krajinných prvků odpovídajících definici uvedeného nařízení vlády a je nutné
- zdržet se ořezu dřevin v období od 1.4. do 31.10.

Cílem je: zachování minimální míry biologické rozmanitosti na zemědělské půdě. Postupy zaměřené na vyčleňování neprodukcčních ploch přispějí k poutání a ukládání uhlíku, zlepšení bilance organické hmoty v půdě a půdní bioty a stabilizaci biodiverzity zemědělské krajiny. půdě a půdní bioty a stabilizaci biodiverzity zemědělské krajiny.

DZES 9 Zákaz přeměny nebo orby trvalých travních porostů označených jako environmentálně citlivé oblasti s trvalými travními porosty v lokalitách náležejících do sítě Natura 2000

Standard přebírá podmínky greeningu Zachování stávajících trvalých travních porostů (§ 10 nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělčům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů) co se týče ploch trvalých travních porostů v oblastech Natura 2000.

Cílem je: ochrana druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť z evropského pohledu nejcennějších, nejvíce ohrožených, vzácných či omezených svým výskytem. Soustava Natura 2000, kterou tvoří evropsky významné lokality a ptačí oblasti je definována zákonem č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Fotografie: Archiv CSV

Spolufinancováno
Evropskou unií

POVINNÉ POŽADAVKY NA HOSPODAŘENÍ (PPH)

Mezi vybrané směrnice a nařízení EU, na základě jejichž ustanovení jsou stanoveny povinné požadavky na hospodaření, **jsou nově zařazeny**:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky (**rámcová vodní směrnice**)
 - požadavky částečně navazují na současné podmínky DZES 3 Ochrana podzemních vod proti znečištění,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/128/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství za účelem dosažení udržitelného používání pesticidů (**pesticidová směrnice**)
 - požadavky částečně navazují na současné minimální požadavky podle přílohy č. 3 nařízení vlády č. 79/2007 Sb.

Naopak v rámci podmíněnosti **nebudou zahrnuty některé současné požadavky**:

- Směrnice Rady 2008/71/ES, **o identifikaci a evidování prasat**,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000, **o systému identifikace a evidence skotu**, o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 820/97,
- Nařízení Rady (ES) č. 21/2004, o stanovení systému **identifikace a evidence ovcí a koz** a o změně nařízení (ES) č. 1782/2003 a směrnic 92/102/EHS a 64/432/EHS,
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých **přenosných spongiformních encefalopatií**.

SYSTEM PODMÍNĚNOSTI

Systém kontrol a případného snížení plateb za nedodržení povinných požadavků na hospodaření nebo podmínek standardů DZES zůstává nezměněn.

Snížení plateb je ukládáno v závislosti na kritériích pro hodnocení zjištěného porušení – rozsah, závažnost, doba trvání, opakování a úmysl.

Na základě těchto kritérií pro hodnocení zjištěných porušení je uplatňováno snížení požadovaných plateb **zpravidla ve výši 3 %**.

Pro **méně závažná porušení ve výši 1 %** a pro porušení **se závažnými důsledky** nebo porušení, která představují přímé nebezpečí pro lidské zdraví nebo zdraví zvířat, **ve výši 5 %**.

Vyšší míra snížení může být použita v případě opakovaného (15 %) nebo úmyslného zjištění porušení pravidel podmíněnosti (20 – 100 %).

NOVÉ - Uplatněn může být ZJEDNODUŠENÝ KONTROLNÍ SYSTÉM PRO MALÉ ZEMĚDELCE, v rámci kterého mohou být z kontrol na místě vyjmuti žadatelé pro podmínky standardu DZES 5 (eroze) u ploch do 2 ha, pro podmínky standardu DZES 7 (střídání plodin) a pro podmínky standardu DZES 8 (neprodukční plochy) u podniků do 10 ha orné půdy.

Uvedené informace jsou platné k 8. 8. 2022 a mohou se měnit s ohledem na schvalování evropské a národní legislativy.

Podmínky	Gestor MZe	Kontakt
Standard DZES 1 trvalé travní porosty Standard DZES 9 trvalé travní porosty Natura 2000 Povinné požadavky na hospodaření - Ochrana ptáků a stanovišť Bezpečnost potravin Welfare	Pechačová Pavla, Ing.	pavla.pechacova@mze.cz 221 81 2732
Standard DZES 2 mokřady a rašeliniště Standard DZES 4 ochranné pásy podél vod Povinné požadavky na hospodaření - Používání přípravků na ochranu rostlin Používání pesticidů Vodní rámcová směrnice Nitrátová směrnice	Vaňková Karolína, Ing.	karolina.vankova@mze.cz 221 81 2378
Standard DZES 3 zákaz pálení Standard DZES 7 rotace plodin a omezení plochy jedné plodiny	Osoha Bohdan, Ing.	bohdan.osoha@mze.cz 221 81 2828
Standard DZES 5 eroze Standard DZES 6 pokryvnost	Knittlová Adéla, Ing.	adela.knittlova@mze.cz 22181 2218
Standard DZES 8 neprodukční plochy krajinné prvky ořez dřevin	Schramm Edita, Ing.	edita.schramm@mze.cz 22181 2874

